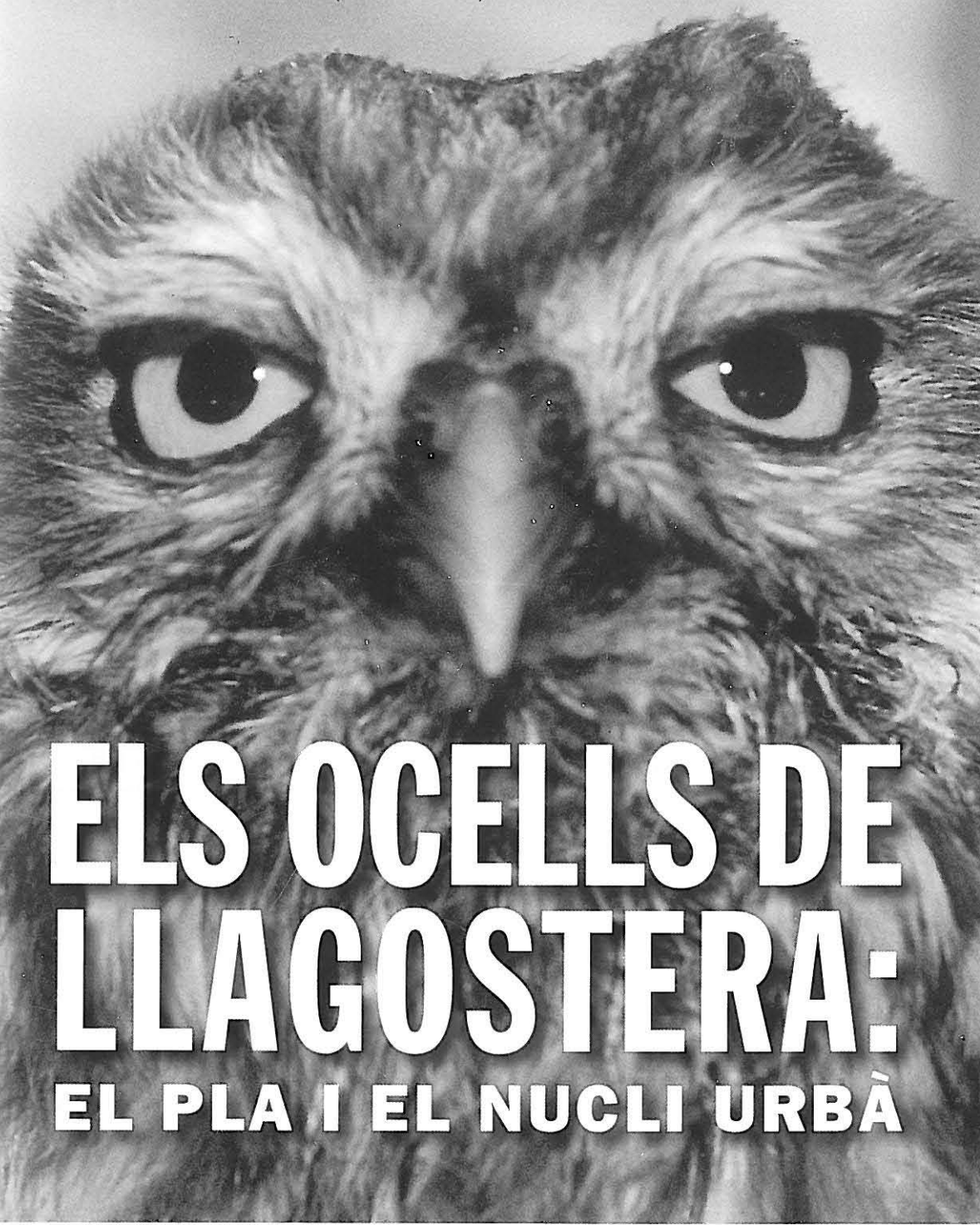

Crònica

JOVES INVESTIGADORS

PUBLICACIÓ DE L'ARXIU MUNICIPAL DE LLAGOSTERA
ANY XIII (2004) • NÚMERO 25

ELS OCELLS DE LLAGOSTERA:

EL PLA I EL NUCLI URBÀ

ELS OCELLS DE LLAGOSTERA: EL PLA I EL NUCLI URBÀ

Estel Cañiguer Batlló

Motivació

Aquest dossier conté part del treball de recerca fet a 2n de Batxillerat durant el curs 2002/2003.

Des de petita els meus pares m'han anat introduint dins el món de la naturalesa, portant-me, juntament amb els meus germans, als aiguamolls de l'Empordà, a fer excursions a la muntanya i en bicicleta, etc.

Els ocells són uns dels animals que més m'atrauen a causa de la gran varietat de coloracions que pot tenir el seu plomatge i de la dificultat que pot portar la seva observació, provocada per les diferents mides que poden tenir, entre d'altres característiques.

Aquest llibret conté quatre itineraris amb els quals les persones interessades en el tema podran gaudir de la fauna que conviu entre nosaltres. Estan pensats per què els puguin seguir persones de totes les edats.

Cal dir que poden ser modificats per qualsevol aficionat, ja que passen per camins i corriols, i si es volen veure ocells aconsello passar pel mig del bosc seguint paral·lelament els camins.

Objectius

- Escriure alguns itineraris pel poble i pel pla de Penedes on puguem observar ocells.
- Saber en quin medi és més freqüent trobar cada espècie.
- Fer una taula resum indicant l'època de l'any en què podem observar cada espècie.
- Identificar si una espècie és molt escassa al nostre poble o hi és amb molta abundància.
- Finalitzar el treball fent una petita "guia" d'ocells del terme municipal de Llagostera.

Mètode

Per fer aquest treball s'han fet servir alguns objectes indispensables:

- És aconsellable, si aneu amb un acompanyant, que cadascú porti els seus prismàtics, Olympus 8x40DPS R i Super Zenith 8-17x40 mm. Els telescopis són molt útils a l'hora de fer observacions a grans distàncies.
- Una llibreta petita amb un bolígraf.
- Una guia d'ocells, aconsello: Guia dels ocells dels Països Catalans i d'Europa o Ocells d'Europa amb el Nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà.
- Càmera fotogràfica Nikon F65 amb dos objectius: un de 28-80 mm. i l'altre de 70-300 mm. o superior (opcional).
- Carrets de fotos de 12, 24 o 36 Fujicolor superia 200.
- Un flaix per fer fotos d'ocells de nit o dins un lloc fosc, Starblitz 160A o similar.

- Un trípode (opcional) Slik U 6600.
- I molta paciència.

El mètode que he fet servir consisteix a fer sortides a les zones marcades anteriorment en un mapa i anotar a la llibreta les observacions. És aconsellable que es facin les sortides als matins, des de l'alba fins a mig matí (depèn de l'estació de l'any), i caminant ja que d'aquesta manera els ocells no senten tant de soroll. Un cop a casa extrec les anotacions de la llibreta i les passo a una taula. Després, de tots els ocells que he observat n'he fet una petita fitxa descriptiva. Per finalitzar he descrit uns quants itineraris que pot seguir qualsevol persona interessada.

Totes les fotos que hi ha al treball són fetes per mi amb la càmera esmentada anteriorment.

Zona d'estudi de Llagostera

Llagostera és un municipi del Gironès situat al límit meridional de la comarca. Es troba en contacte amb la Selva i el Baix Empordà. El territori és accidentat: al sud hi ha la Serra de Sant Grau de l'Ardenya i al nord-est hi ha els darrers contraforts de les Gavarres. El clima és mediterrani i hi abunden pinedes, rouredes i boscos d'alzines sureres. L'agricultura bàsicament és de secà: cereals, vinya, oliveres i d'altres. La ramaderia està especialitzada en els animals bovins i l'aviram. Hi ha diverses rieres afluent de l'Onyar que travessen el municipi: la Gotarra, les Banyaloques i el Riudaura, que desemboca a Platja d'Aro.

A l'hora de fer les observacions vaig delimitar-me a unes zones concretes del terme municipal de Llagostera, ja que aquest és molt gran i només hauria pogut fer una observació de cada zona. Vaig escollir el nucli urbà i el pla de Penedes (zona marcada amb blau) i d'aquesta manera he fet més d'una observació i he pogut aprofundir més en aquestes zones escollides. No cal dir que no hi ha gaire diferència entre els ocells que hi ha al nord i els del sud del terme municipal de Llagostera i, per tant, es pot generalitzar a tot el municipi. Pot semblar que l'àrea d'observacions és petita però a causa del temps (uns nou mesos més o menys) de què disposava per fer el treball no la podia fer gaire gran; a més un altre factor que em condicionava a l'hora de delimitar l'àrea era el mitjà de transport que feia servir.

El nucli urbà el vaig escollir perquè vaig trobar interessant fer coèixer que no només hi ha pardals i coloms dins del poble sinó que també hi ha altres aus. El pla de Penedes és una zona que em conec bé i a més és de fàcil accés. Pots veure-hi alguna au rapinyaire dalt d'algun pal elèctric i com que també hi ha boscos et permet veure espècies que viuen dins de les zones forestals.

Itineraris

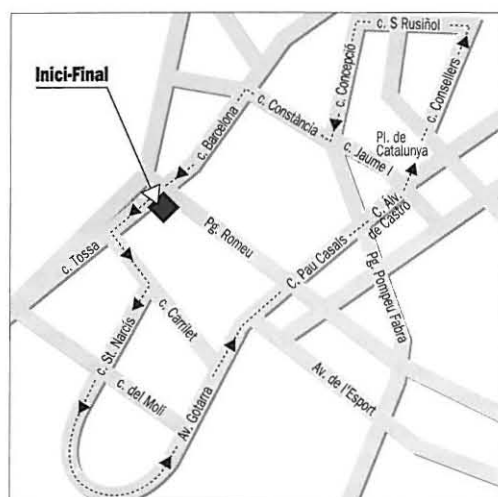
Els ocells es poden veure en diferents espais. Aquí hi ha descrits uns quants itineraris que es poden seguir sense cap problema. És aconsellable fer-los a peu i durant el matí, quan comença a clarejar ja que és l'hora que surten a menjar. És important que es facin els recorreguts sense presses.

Hi ha uns quants itineraris repartits a dins i als voltants del poble i al pla de Penedes. Per arribar a Llagostera pots fer-ho per diferents punts. Si véns de Girona o de Sant Feliu és aconsellable que es faci per la carretera C-65 (antiga C-250). També pots arribar-hi per la GI-674 si véns de Caldes de Malavella i si véns de Vidreres o de Tossa primer agafes la carretera C-35 (antiga C-253) i després la C-253a.

**Itinerari 1,
del restaurant
El Carril al
restaurant El
Carril.**

S'inicia al restaurant El Carril (allà pots aparcar el cotxe). Si vén de Tossa o de Vidreres, un cop arribat al poble el trobes a la dreta de la carretera C-253a. Si vén de Girona abans de travessar el poble gires en direcció a Caldes de Malavella, carretera C-253a, passes la rotonda i segueixes recte fins a trobar el restaurant a l'esquerra. En cas de venir de Sant Feliu travesses el poble i a partir d'aquí fas el mateix recorregut que com si vinguessis de Girona.

- Aquest itinerari és situat dins el poble i ens permet veure ocells característics de les zones habitades, com ara: orenetes cuablanca, falciots (a l'estiu), cadernerres, picots (entre els canyissars del costat de l'antic institut), verdums, rossinyols, coloms, pardals, pit-roigs, mallerengues, cueretes, etc.

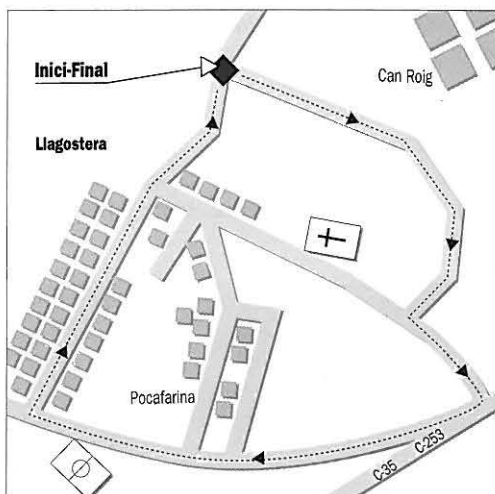

- A partir d'aquí comença l'itinerari. Travesses el pont que passa per sobre la riera Gotarra i continues pel c/ Carrilet fins que trobes el c/ Sant Narcís, a la dreta, i el segueixes.
- Continues caminant per l'av. Tomàs d'Aquino Gotarra Saballs fins arribar al final del carrer.
- Continuem el recorregut passant pel c/ Pau Casals i tot seguit pel c/ Albertí fins arribar a la pl. Catalunya. Travesses la plaça en diagonal anant a buscar el c/ Consellers.
- Continuant pel c/ Consellers, un cop al final gires al carrer de l'esquerra, Santiago Rusiñol, i el segueixes fins al final.
- Després baixes pel c/ Concepció i un cop al final gires a la dreta passant pel c/ Constància. Quan l'has travessat gires a l'esquerra passant pel Parc de la Torre.
- Si continues recte avall arribes al final de l'itinerari (lloc d'inici).

**Itinerari 2,
del c/ Costa
Brava al c/ Costa
Brava, passant pel
dipòsit de l'aigua.**

S'inicia al c/ Costa Brava, a l'alçada de l'inici de la trav. de Sant Feliu. Per arribar-hi tenim diverses possibilitats. Si vén de Girona travesses el poble en direcció a Sant Feliu; quan a l'esquerra tens el taller mecànic de la SEAT gires a la dreta, al c/ Costa Brava, i segueixes el carrer fins al primer trencant a l'esquerra (és un camí de carro). Venint de Sant Feliu fas el mateix que venint de Girona però no cal travessar el poble. Si vén de Tossa, travesses el poble passant per la carretera C-253a i vas a sortir a la carretera de Sant Feliu la C-65 (antiga C-250), gires a la dreta i a partir d'aquí fas el mateix que venint de Girona.

- Aquest és un itinerari ideal per observar ocells característics de les zones dels voltants del poble; per exemple hi podem trobar: orenetes (vulgars i cuablanca) i falciots (només a l'estiu), tudons, pardals, garses, mallerengues, gaigs, picots, etc.

Oreneta cuablanca

Falciot negre

- Aparques el cotxe i comences el recorregut pel camí de carro que hi ha davant la trav. de Sant Feliu. A l'esquerra hi ha una casa de pagès amb camps al voltant i la carretera de Sant Feliu; a la dreta hi ha un descampat i una mica més endavant un petit bosc. A davant hi ha la torre dels focs i la fàbrica d'en Pascual Carbó.
- Segueixes el camí i arriba a un punt en què es bifurca en dos: continues pel de la dreta. Aquest camí pocs metres més endavant es perd, ja que el travessa un camp. Passes per sobre el camp en línia recta i continues pel camí que hi ha a l'altre costat, arran de bosc.
- Segueixes el bosc recte passant-hi per dins fins arribar a un camp que té a davant un bosc d'eucaliptus. A la dreta hi ha el dipòsit de l'aigua (des de baix no es veu ja que queda amagat per un petit turó) i a l'esquerra i a darrere hi ha la pineda que acabes de travessar.
- Et dirigeixes a l'altre costat del camp on hi ha el bosc d'eucaliptus i el vas seguint pel marge cap amunt fins que arribes a un camí que té a davant el dipòsit de l'aigua (de color verd, comentat anteriorment). Continues seguint el camí cap a l'esquerra fins al final, on va a parar a la carretera i és travessat pel carril bici, gires a la dreta i segueixes el carril bici fins arribar al pavelló.
- Continues caminant en la mateixa direcció i el primer carrer a la dreta que trobis el segueixes, c/ Rafael Mas, fins a dalt de tot.
- Quan siguis a dalt del carrer trobaràs a la dreta el c/ Ricard Casademont i a l'esquerra el CESMAR. Gires a l'esquerra i tot seguit a la dreta, cap al c/ Costa Brava avall fins arribar al lloc d'inici.

Itinerari 3, de la Masia Sureda a la Resclosa.

Per arribar a l'inici venint de Girona per la C-65 (C-250), s'ha de travessar el poble fins arribar al trencant cap a la carretera de Romanya, GIV-6612, (a l'esquerra hi ha el restaurant Penedes). Segueixes la carretera fins al km 1,9 i allà s'ha de girar a mà esquerra cap a un camí de carro. Trobareu un senyal en direcció a la Masia Sureda i l'heu de seguir. Venint de Sant Feliu s'ha de fer el mateix. Si vens de Tossa per la C-253a, s'ha d'arribar fins a la C-65 (C-250) i després anar en direcció a Sant Feliu fins al restaurant Penedes. Un cop ets a la carretera GIV-6612, la segueixes fins al trencant de la Masia

Sureda. Un cop ets al trencant fas un quants metres i aparques el cotxe.

- En aquest itinerari podem veure ocells de zones forestals i zones obertes. Podem veure: faisans, falcons, xoriguers, aligots comuns, perdius, tudons, coloms, rossinyols, gaigs, pinsans, bitxacs, orlols, pit-roigs, faisans, abellerols, etc.

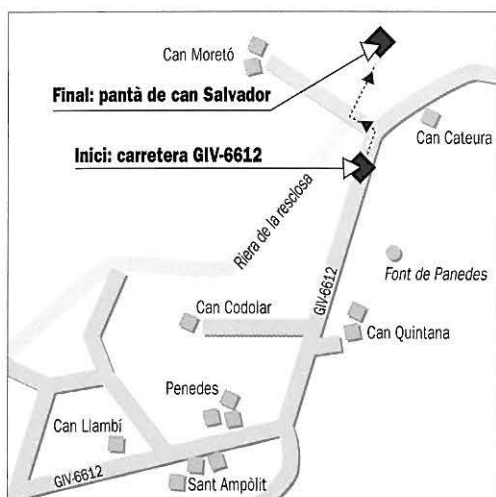

Itinerari 4, el pantà de Can Salvador.

- El recorregut s'inicia en el camí que ens porta a la Masia Sureda. Comences a caminar pel camí en direcció al bosc passant-hi per dins.
- L'itinerari continua fins arribar a la cruïlla. A l'esquerra hi ha l'entrada pels clients de la masia, a davant hi ha la continuació del camí i a la dreta un altre camí que es dirigeix al molí. Girem a la dreta i al final del camí hi ha una casa, el Molí, i camps al voltant vorejats per boscos.
- Continues caminant i travesses la riera (a vegades està seca), a l'esquerra i aixecat hi ha el molí i a la dreta arbres i bosc.
- Pugem la petita pujada, ja que la riera queda enfonsada, i continuem caminant. A l'esquerra tindrem un camp i a la dreta un bosc i la caminada segueix recte encara que a la dreta hi hagi un altre camí.
- A partir d'aquí hi ha una petita pujada on a dalt a l'esquerra hi tindrem un altre camp i a la dreta un bosc. A davant, el camí s'eixampla perquè hi ha un trencant a l'esquerra. Girem a l'esquerra i seguim el camí. A la dreta hi ha un camp i un casa i a l'esquerra un bosc.
- El camí fa baixada i gira cap a la casa. Nosaltres seguim recte, per un camí no gaire visible. A l'esquerra tenim un bosc i a la dreta un camp. D'aquesta zona se'n diu la Resclosa. Seguim el camí fins que a l'esquerra hi tenim una petita entrada al bosc.
- L'itinerari acaba aquí. Per tornar es fa el mateix recorregut però al revés.

Per arribar a l'inici venint de Girona per la C-65 (C-250) s'ha de travessar el poble fins arribar al trencant cap a la carretera de Romanjà, GIV-6612, (a l'esquerra hi ha el restaurant Penedes) i seguir la carretera fins al km 4,75, més o menys. És el trencant de l'esquerra, abans de trobar el de Ca l'Aldric (que està indicat). Venint de Sant Feliu s'ha de fer el mateix. Si vens de Tossa per la C-253a, s'ha d'arribar fins a la C-65 (C-250) i després anar en direcció a Sant Feliu fins al restaurant Penedes. Un cop estàs a la carretera GIV-6612, la segueixes fins al trencant d'abans del de Ca l'Aldric. Un cop ets al trencant fas un quants metres i aparques el cotxe.

- En aquest itinerari es poden veure espècies bàsicament de zones forestals i pantanoses, com per exemple: ànecs collverd, pit-roigs, mallerengues, gaigs, tudons, blauets, polles d'aigua, etc.

- Un cop aparcat el cotxe, segueixes el camí fins a la cruïlla. Abans d'arribar-hi passaràs pel costat del pi gros (a l'esquerra).
- Gires a la dreta. A l'entrada veuràs un cartell que posa "zona prohibida de caça".
- Segueixes el camí durant uns 100 m. fins arribar a una petita rampa al marge (a la dreta). Puges la rampa i ja ets al pantà.

És aconsellable fer el recorregut pel mig del bosc ja que tens més possibilitats d'observar ocells.

Conclusions

A continuació faig un petit resum del resultat obtingut:

- 1- Durant els nou mesos (més o menys) en què he fet el treball he pogut observar quaranta-sis espècies diferents, de les quals la majoria són sedentàries. D'aquestes últimes n'he fet menys observacions de les esperades. Suposo que és degut a la falta de temps, a la mida petita d'algunes espècies que les fa difícils d'observar, al plomatge que les camufla, etc. Però d'algun d'aquests exemplars, durant algunes èpoques de l'any, se'n pot notar un increment degut als estols migratoris. Cal afegir cinc espècies més que s'han observat durant l'estiu del 2003 i fins a l'actualitat, després de presentar el treball, i per tant en total hi ha presents cinquanta-una espècies.
- 2- Per una banda, es pot comprovar que no hi ha gaires observacions d'aus nocturnes pel fet que no hi he dedicat temps. Això no vol dir que no siguin presents en el territori. Per altra banda, les rapinyaires són molt difícils de distingir a causa de la varietat de plomatge que pot tenir una mateixa espècie i pel fet que normalment les veiem situades a grans distàncies respecte a nosaltres.
- 3- D'espècies hivernants he observat: el pinsà, la fredeluga, el mosquiter comú, el tord, el lluer i el brenat pescaire.
- 4- D'espècies estivals he vist: l'abellerol, el cucut, l'oriol, el rossinyol, l'oreneta cuablanca, l'oreneta vulgar, el falciot, la puput i el xot.
- 5- D'espècies rares o difícils d'observar, el blauet i el gaig blau.
- 6- La resta d'espècies observades són sedentàries i de pas.

7- Les espècies que he pogut observar més durant tot l'any són els pardals i els coloms; durant l'estiu són les orenetes i els falciots entre d'altres, i a l'hivern són els pinsans i els pit-roigs, entre d'altres.

8- Descriure itineraris per tal que els habitants puguin gaudir igual o més que jo fent observacions.

9- L'últim objectiu que em vaig proposar és el que teniu entre mans: una petita "guia" d'ocells a partir d'uns quants itineraris. En aquest cas són quatre però se'n podrien descriure molts més de diferents.

Cal dir que el dossier no conté les descripcions de totes les espècies que apareixen, ja que es poden obtenir en qualsevol guia d'ocells. Les fotos que hi ha les he anat fent quan anava a fer observacions.

Bé... per acabar espero que us hagi agradat. Convido a la població a llegir-se'l i animar-se a ampliar-lo aportant noves observacions, dedicant-se a les aus nocturnes o a les rapinyaires, ampliant la zona estudiada, etc., ja que falten moltes espècies que no han estat observades aquí i això fa que sigui incompleta. Per això es pot dir que:

"Per un treball d'ocells que sigui creïble com a mínim s'han de fer observacions durant un o dos anys".

TAULA RESUM

	H	E	R	d.P	S		H	E	R	d.P	S
Abellerol		X				Mallerenga emplomallada					X
Aligot comú					X	Merla					X
Ànec collverd					X	Mosquiter comú	X				
Bernat pescaire	X					Mussol Comú					X
Bitxac comú					X	Oreneta cua blanca		X			
Blauet			X			Oreneta vulgar		X			
Bruei					X	Oriol		X			
Cadenera					X	Pardal comú					X
Cigonya blanca				X		Perdiu roja					X
Colom roquer					X	Picot garser gros					X
Cotxa fumada					X	Picot verd					X
Cucut		X				Pinsà comú ¹	X				
Cuereta blanca vulgar					X	Pit - roig					X
Esplugabous ²					X	Polla d'aigua					X
Estornell vulgar					X	Puput ³		X			X
Faisà ⁴					X	Raspinel					X
Falciot negre		X				Rossinyol		X			
Falcó pelegrí					X	Rossinyol bord					X
Fredeluga	X					Tallarol de casquet					X
Gaig					X	Tord	X				
Gaig blau ⁵		X	X			Tórtora turca					X
Garsa					X	Tudó ⁶					X
Gavià argentat					X	Verdum					X
Lluer	X					Xoriguer comú					X
Mallerenga blava					X	Xot		X			
Mallerenga carbonera					X						

R: rar d'observar

S: sedentari

H: hivernant

d.P: de pas

E: estival

1 Part de la població sedentària.

2 Els no reproductors i els immadurs es dispersen del lloc de cria.

3 Part de la població sedentària.

4 Espècie introduïda amb finalitats cinegètiques, individus procedents de granges.

5 També té la marca a "d. P" perquè no sabem si es va quedar durant un període prolongat de temps.

6 Migrador parcial.

Llistat d'ocells

Aligot comú

Buteo buteo

51 a 56 cm. Identificable per la seva silueta de vol: ales amples, cua ampla i arrodonida i coll molt curt. Els adults són variables, normalment de color marró fosc i tacats de blanc per sota. La quantitat de blanc pot variar. La cua és barrada de marró i gris. Té una ampla banda fosca terminal i unes taques carpals fosques sota les ales amb tarsos grocs sense plomes. Aquest ocell de vol pesat plana fent cercles amb les ales immòbils. Sedentari.

Ànec collverd

Anas platyrhynchos

58 cm. El mascle té el cap verd lluent amb un collar blanc estret al coll i el pit marró purpurí. De sota és gris pàl·lid i la cua blanca amb algunes plomes negres arriades al centre. El bec groguenc. En plomatge d'eclipsi es diferencia de la femella pel bec de color groc verdós. La femella és marró pigallat amb el mirallet més lluent, el capell més fosc, el pit més rogenc i el bec groc tirant a taronja vermellós, amb unes taques fosques a la part inferior del culmen que normalment formen una franja irregular al mig. Sedentari.

Falciot negre

Apus apus

16,5 cm. Ales llargues en forma de falç, més estretes que les de les orenetes. El plomatge és negre amb un mentó blanquinós difícil d'observar. Au sociable i d'hàbits aeris. Migratori.

Esplugabous

Bubulcus ibis

51 cm. De color blanc. De prop es distingeix per uns llargs plomalls ocracis a capell, pit i mantell; a l'hivern l'ocre és més pàl·lid. A l'època de cria té el bec groc amb la base vermella i les potes vermelloses; a l'hivern el bec és groguenc i les potes fosques. Els ulls vermellosos. Els joves no tenen els plomalls ocracis, tenen el bec groc i les potes d'un verd marronós. Sedentari, encara que els no reproductors i els immadurs es dispersen lluny dels llocs de cria.

Fredeluga

Vanellus vanellus

30 cm. És d'un color negre verdós iridescent i blanc. Té un plomall llarg i prim, i el pit negre contrasta amb la part de sota i les galtes blanques. Ales blanques i arrodonides, cua blanca amb una ampla franja negra terminal i ales infracobertores caudals castanyes. Hivernant.

Raspinell

Certhia brachydactyla

12,5 i 13 cm. Ocell petit i marró que s'enfila pels arbres en espiral, en curts impulsos, prement la cua rígida contra l'escorça. És de color rovellat del carpó i els flancs i el cul són marrons. La franja supercilial és curta i poc definida. Les

parts superiors són marrons llistades d'ocraci i les inferiors són d'un blanc platejat. Bec una mica llarg i corbat. Sedentari.

Bernat pescaire

Ardea cinerea

91 cm. Ocell de mida grossa amb les parts superiors grises. El coll i el cap són blancs, amb una ampla ratlla negra que va de l'ull fins a la punta d'un llarg i gràcil plomall. El bec és llarg i corbat, com una daga, de color groc i les potes marrons, però es tornen vermelloses a principis de primavera. Hivernant.

Cigonya blanca

Ciconia ciconia

102 cm. Identificable per la mida grossa, el plomatge blanc amb les remeres negres com l'atzabeja. Bec llarg i potes de color vermell llampant. Camina pausadament i plana o vola a gran alçada; els cops d'ala són lents. Migrant.

Colom roquer

Columba livia

33 cm. Es distingeix de la xilena i el tudó per la mida més grossa, el carpó blanquinós, les dues franges amples negres que té a través de les plomes secundàries i el color blanc a sota de les ales. La franja terminal és negra a la cua i a vegades les plomes més externes són més blanques. El plomatge és gris blavós, més pàl·lid al dors i als costats del coll amb tons verds i liles lluents. De domèstics n'hi ha de diverses varietats. Sedentari.

Tudó

Columba palumbus

41 cm. Són més grans que els coloms. Tenen una franja blanca a través de l'ala, tons verds i porpres lluents al coll de color vi i una taca blanca a cada costat. En canvi, els joves no tenen les taques blanques al coll. Migrador parcial.

Tórtora turca

Streptopelia decaocto

28 cm. Té la cua més llarga que la tórtora. Les parts superiors són de color marró polsós pàl·lid i té mig collar negre estret al darrera del coll. La meitat terminal blanca de la cua negra és distintiva; per sota, la cua plegada es veu uniforme amb les parts superiors. El cap i la part de sota són d'un color més pàl·lid i més gris, amb un matís rosa al pit. Les primàries negres contrasten amb la resta del plomatge. Els ulls els té vermells. Als joves els manca el collar i són d'un color més gris. Sedentari.

Gaig blau

Coracias garrulus

30 cm. Forma i bec robusts. Plomatge de color blau cel pàl·lid amb el dors castany intens, ales blaves llampants i negres al vol i cua de color blau verdós amb rectrius centrals marrons. Estival.

Gaig*Garrulus glandarius*

34 cm. El cos és marró rosat, el carpó és blanc i contrasta amb la cua negra. A les ales hi té una taca blanca i les plomes cobertores de les ales són barrades de negre i blanc. Les plomes que té al capell són erèctils i llistades de blanc i negre. Ulls de color blau pàl·lid. Sedentari.

Garsa*Pica pica*

46 cm. Plomatge negre i blanc molt contrastat. Té els escapulars, els flancs i el ventre blancs i la resta del cos és una combinació llustrosa de negre, blau verdós i púrpura. El mascle és de mida lleugerament més grossa i de cua més llarga que la femella. Els exemplars que tenen la cua més curta formen part d'un rang inferior. Sedentari.

Cucut*Cuculus canorus*

33 cm. Au de cua llarga i arrodonida, de color gris pissarrenc pigallat amb la punta blanca i les ales punxegudes. Les parts superiors i la gorja són d'un gris blavós, les parts inferiors són blanques i amb ratlles de color gris fosc. Potes grogues. Els joves tenen colors variables. Pot tenir les parts superiors de color marró vermellós i molt barrades, o pot tenir les plomes de color marró grisós amb barres difoses. En totes dues possibilitats les parts inferiors són barrades d'un color blanc ocraci i tenen una taca a la nuca. Les femelles són rogenques, similars als joves de color marró vermellós amb una pintada marró en una banda que els travessa el pit. El perfil d'aquesta au és bastant corbat a causa de la seva figura i de la postura del cos. Migratori.

Mussol comú*Athene noctua*

21 o 22 cm. Mida petita i aspecte rabassut. Les parts superiors són de color marró fosc, molt pigallades i barrades de blanc. Les parts inferiors són blanquinoses, amb ratlles de color marró fosc. El cap i la cara els té aplanats i els ulls grocs, cosa que li dona un aspecte malcarat i ferotge. Quan s'excita adopta una postura més dreta i es sacseja fent "reverències". Sedentari.

Xot*Otus scops*

19 cm. És de mida petita i té unes "banyes" que no sempre es veuen bé. El plomatge densament verniculat (té a la superfície elevacions semblants a cucs) i ratllat pot variar entre marró càlid i gris. El podem diferenciar del mussol comú perquè té el cap més petit i menys pla que aquest últim i és prim i delicat. La forma és afuada i la cua i les ales les té més allargades. Estival.

Falcó pelegrí*Falco peregrinus*

38 o 48 cm. Ales llargues i punxegudes. Té la cua afuada. S'identifica per la mida de la cornella i, quan està posat, pels bigotis amples i negres amb forma de lòbul. El mascle té el capell negrós i les parts superiors d'un gris pissarrenc que contrasta amb les parts inferiors d'ocre blanquinós, estretament barrades de negre. La femella és de mida més grossa i més fosca. El jove és marró fosc per sobre, amb les parts inferiors ocràcies llistades. Sedentari.

Xoriguer comú*Falco tinnunculus*

34 cm. Ales punxegudes i cua prima. És de mida petita. El mascle té les parts superiors del cos pigallades i de color castany i les parts inferiors són d'un color ocre rogenc; a més té taques negres disperses per les parts inferiors. El cap, el carpó i la cua són grisosos. Aquesta última, la cua, té una franja ampla de color negra i a prop de la punta és blanca. La femella i el jove tenen les parts superiors de color marró rogenc i enlloc de ser pigallades són ratllades. La cua la tenen barrada¹ de color rovell. Sedentari.

Perdiu roja*Alectoris rufa*

34 cm. Es pot confondre amb la perdiu xerra si la observem des de lluny. L'adult el podem identificar gràcies a la franja blanca que té sobre l'ull. La gorja la té blanca amb petites ratlles irregulars negres, els flancs són de color lavanda ben barrats de castany, negre i blanc. El capell és castany i les potes i el bec són de color vermell. El jove s'assembla molt a la cria de la perdiu xerra i rarament apareix sense els adults; té algun senyal del "collaret" fosc dels adults i dels flancs barrats. Sedentari.

Faisà*Phasianus colchicus*

Mascle de 76 a 89 cm.; femella de 53 a 63 cm. El mascle és ric en colors, té el cap de color verd fosc llustrós, carúncles escarlates al voltant de l'ull i curts plomalls a les orelles. Aquests ocells poden tenir el plomatge molt variat a causa de la gran varietat de races que se n'han introduït i solen tenir un collar blanc. La femella no és tan vistosa. Té el plomatge pigallat de color ocraci i negre. Tenen la cua llarga i punxeguda. Espècie introduïda amb finalitats cinegètiques amb individus procedents de granges.

Cadenera*Carduelis carduelis*

12 cm. Ales molt marcades amb groc i negre, cua blanca i negra; cara escarlata, cap blanc i negre;

1 Amb barres, ratlles.

dors marró falc que es confon amb el carpó blanquinós. El jove té el cap i les parts superiors de color ocre grisenc, ratllats i pigallats de color marró. Cua negra, també se li poden veure amb claredat les marques alars semblants a les dels adults. Bec llarg i punxegut. Sedentari.

Verdum

Carduelis chloris

14,5 cm. El mascle es diferencia de la femella perquè és de color verd oliva amb el carpó verd groc i té les ales i la cua de color groc viu. Bec gruixut i blanquinós i potes rosades. En canvi la femella és més pàl·lida, més grisa i no tan groga. El jove és més marró i amb les parts inferiors lleugerament ratllades. Durant la tardor es torna d'un color terra força més apagat i no gaire conspicu. Criden l'atenció les taques grogues que té a les ales i, només quan vola, se li poden observar les marques de la cua. Sedentari.

Lluer

Carduelis spinus

12 cm. Mascle verd grogós, més pàl·lid de sota, amb el mantell i el mentó negres. El carpó, la franja alar, els costats de la cua i la ratlla de darrera l'ull són grocs. El dors i els flancs llistats són marrons. Femella més grisa, no tan groga, sense el cap de color negre; les parts inferiors són blanquinoses i més llistades. Hivernant.

Pinsà comú

Fringilla coelebs

15 cm. Té una doble franja alar blanca i al vol es poden observar les rectrius externes blanques. Mascle de color marró rosat per sota, el mantell castany, el carpó verdós i el capell i la nuca de color blau pissarrenc. La femella és d'un to marró oliva pàl·lid per sobre, i més clara per sota. Gregari, amb una part de la població sedentària.

Oreneta cuablanca

Delichon urbica

13 cm. Única oreneta d'Europa que té el carpó totalment blanc. Les parts inferiors són blanquinoses i el cap, el dors i les ales són de color negre blavós, igual que la cua que a més és curta i forçada, sense cap rectriu allargada. Les potes són curtes i els peus emplomallats de blanc. El jove durant la tardor té un "vernís" fosc als costats del pit que segons de quin angle es miri es pot confondre per una franja pectoral. Estival.

Oreneta vulgar

Hirundo rustica

19 cm. Ocell amb llargues rectrius, que són cadascuna de les plomes de la cua que serveixen per dirigir el vol. Les parts superiors les té de color blau metàl·lic fosc i el front i la gorja són de color vermell castany. La part baixa de la gorja és de color blau fosc. Les restes de les parts inferiors són de color blanc cremós. En canvi el jove és molt més apagat i té les rectrius més curtes. Estival.

Gavià argentat

Larus argentatus

56 cm. Les puntes de les ales són blanques i negres. Per sobre és pàl·lida i té el bec groc, gruixut i amb una taca vermella. Potes roses, encara que la mediterrània i l'escandinava oriental les tenen grogues i el dors fosc. Jove marró amb primàries i cua més fosques, i bec negre. Als dos anys de vida tenen el dors més gris i la base de la cua blanca amb la punta més fosca. Sedentari.

Abellerol

Merops apiaster

28 cm. Ocell de colors vius, bec allargat i rectrius centrals allargades. Parts superiors castanyes i grogues; les primàries, les parts inferiors i la cua de color verd blau amb la gorja groga. Els joves no tenen les rectrius centrals allargades. Gregari.

Cuereta blanca vulgar

Motacilla alba

18 cm. Es distingeix per tenir un disseny típic de blanc i negre amb les potes esveltes i la cua llarga amb rectrius externes blanques. Durant l'estiu el mascle té el dors, el capell, la gorja i el pit negres; les ales les té negres amb una doble franja blanca; el front, els costats del cap i el ventre són blancs. La femella és més grisa per sobre del cos i menys negre del cap i el pit. A l'hivern els dos sexes tenen el capell negre, la gorja blanca amb un pitet de color negre en forma de mitja lluna i el dors el gris. A part durant l'època de cria té el dors i el carpó de color gris clar. Sedentari.

Cotxa fumada

Phoenicurus ochruros

14 cm. Els dos sexes tenen la cua i el carpó rogencs. Mascle negre sutjós amb les parts inferiors negres i taca alar blanquinosa; durant la tardor el plomatge és més pàl·lid amb la taca alar enfosquida. Femella i jove tenen les parts inferiors de color gris fosc en lloc d'ocràcies. Sedentari.

Oriol

Oriolus oriolus

24 cm. Mascle groc brillant inconfusible, amb les ales i la cua negres, aquesta última ben tacada de groc. Femella de color verd groc amb les ales i la cua més fosques i les parts inferiors grises, cosa que la fa difícil de veure entre el fullatge. El mascle de primer any és semblant a la femella però aquest té el pit i el ventre una mica més groguenc i la cua és més contrastada. Estival.

Mallerenga blava

Parus caeruleus

11 cm. Capell, ales i cua de color blau cobalt. Parts inferiors grogues i galtes blanques amb línia negra a través de l'ull i al voltant del clatell. De la galta fins al mentó és negre blavós, la vora del capell és blanca, té una taca blanca a la nuca i el dors verdós. El jove té les parts superiors de color marró verdós i les galtes grogues. Sedentària.

Mallerenga emplomallada*Parus cristatus*

11,5 cm. Ocell inconfusible pel seu plomall erèctil pigallat de negre i blanc. Les parts superiors són de color marró gris. Les inferiors són blanques amb flancs ocracis. Cara blanca amb una taca negra corbada des de l'ull fins a darrere la galta, collar estret i pitet negre. No és tan sociable com altres mallerengues. És un ocell fàcil d'observar ja que es deixa veure i sentir. Sedentari.

Mallerenga carbonera*Parus major*

14 cm. Es caracteritza per ser la més grossa de les mallerengues comunes. Cap i coll negre blavós lluent amb galtes blanques. Parts inferiors grogues amb una franja negra que baixa pel centre (tret distintiu). Parts superiors de color gris entre blavós i verdós. Tots dos sexes són gairebé iguals, la femella es diferencia del mascle per tenir la banda de les parts inferiors més estreta i de colors menys intensos. El jove té el capell marró, la gorja de color fosc més limitat i les galtes grogues. És una au molt acrobàtica. Sedentari.

Pardal comú*Passer domesticus*

14,5 cm. El mascle es distingeix de la femella. Aquest primer té el capell de color gris fosc, el clatell castany, la gorja negra, les galtes blanquinoses, la coroneta gris plom i una banda marró fetge que travessa la nuca des dels ulls. En canvi la femella i el jove són molt semblants. La gorja no la tenen negra i són de color marró apagat per sobre i blanc brut per sota; no tenen trets distintius. Durant la muda, entre agost i octubre, al mascle el plomatge se li torna més marronós, la gorja de color negre s'enfosqueix per serrells pàl·lids i el gris i el marró fetge del cap es teneixen de color d'ant. Sedentari.

Picot garser gros*Dendrocopos major*

23 cm. Té el dors negre amb grans taques blanques a les espatlles i les plomes infracobertores caudals de color carmesí. Té una franja negra que continua a través de la galta blanca. Les parts inferiors són blanques, sense ratlles i amb una taca vermella sota la cua ben definida. El mascle (la femella no) té una taca de color carmesí a la nuca, però els joves d'ambdós sexes tenen el capell carmesí i la taca del cul d'un rosat més pàl·lid. A vegades el ventre se'ls torna d'un to monòton d'ant a causa del fregament amb els troncs dels arbres. Sedentari.

Picot verd*Picus viridis*

32 cm. Au grossa amb les parts superiors d'un verd apagat i les parts inferiors d'un verd grisós pàl·lid; el capell és carmesí i el carpó i el baix dors són groguencs conspicus. Els costats del cap i el bigoti són negres. El mascle té el centre de l'ample del bigoti de color carmesí. El jove és més pàl·lid, pigallat i barrat. Es desplaça fent salts pesats en una postura dreta. Sedentari.

Polla d'aigua*Gallinula chloropus*

33 cm. Ocell robust i negrós de les vores dels estanys. És de mida petita amb una franja blanca irregular al llarg dels flancs i conspícues infracobertores caudals blanques amb una ratlla central negra. Potes verdes amb una "llogacama" vermella sobre l'articulació. Escut frontal i bec vermell, el darrer amb la punta groga. Jove de color gris marró fosc amb el ventre blanquinós, bec i escut frontal marró verdós. Sedentari.

Bruel*Regulus ignicapillus*

9 cm. Té una franja supercilial blanca i una llista negra a través de l'ull. Les parts superiors són més verdes, les parts inferiors més blanques. Matís daurat als costats del coll. La llista del plomatge del mascle és més vermella. El jove té ratlles blanques i negres al cap i no té plomall. Sedentari.

Rossinyol bord*Cettia cetti*

14 cm. Parts superiors de color marró rogenc fosc, curta llista supercilial, parts inferiors de color blanc grisós amb els flancs més marrons i infracobertores caudals barrades. Cua molt arrodonida, ampla i aixecada. Sedentari.

Mosquiter comú*Phylloscopus collybita*

11,5 cm. Forma compacta i llista supercilial una mica menys pronunciada. Bec i potes negres. Parts superiors marró oliva, parts inferiors de color blanc ocraci amb un tènue groc llimona. Espolsa constantment les ales i la cua quan menja. Joves grocs de sota. Hivernant.

Tallarol de casquet*Sylvia atricapilla*

14 cm. El mascle té el cap negre il·lustrat fins al nivell dels ulls. Les parts superiors són de color marró grisoses. Les parts inferiors i el costat del cap són gris cendrós. La femella té el capell marró rogenc i les parts inferiors són més marronoses. Els joves són de color més rovellat per sobre i grocs per sota. Els mascles joves tenen el capell marró negrós. Sedentari.

Estornell vulgar*Sturnus vulgaris*

21 a 21,5 cm. Ocell de color negre il·lustrat, verd bronze i púrpura. Cua curta, ales punxegudes i bec llarg, punxegut i cònic. Durant la primavera el mascle té menys taques pàl·lides i més petites, de color lila i verd brillant més fort en la part negra, i la base del bec blavosa. La femella, durant l'hivern té el plomatge molt pigallat. Els joves són de color marró ratolí i la gorja la tenen blanquinosa. Tenen la cua més curta i caminen com els ànecs. El bec dels adults és fosc durant l'hivern i groc llimona durant la primavera. Sedentari.

Pit-roig

Erithacus rubecula

14 cm. Ocell rodonet, de postura alçada i coll curt. Els adults tenen el pit i el front de color taronja intens i les parts superiors d'un color marró oliva uniforme. El jove no és taronja, en canvi és molt pigallat i de color marró fosc i ocraci. Les parts inferiors són més ocràcies i la cua és de color marró fosc. Generalment és un ocell tímid i discret a l'època de cria. Sedentari.

Rossinyol

Luscinia megarhynchos

16,5 cm. No té trets distintius, excepte la cua que és de color castany marronós més pàl·lid i més lluent. Parts superiors de color marró intens i uniforme. Parts inferiors marrons i blanquinoses. El jove té el plomatge tacat i pigallat igual que el pit-roig jove però es diferencien per la mida. La cua és castanya i les parts inferiors són més blanques. Migratori.

Bitxac comú

Saxicola torquata

12,5 i 13 cm. Ocell rodonet i més dret que el bitxac rogent. Cua negra o marró negra. El mascle té el cap i la gorja negres, amb un ample semicollar blanc i una franja blanca i estreta a l'ala. Les parts superiors són fosques amb una taca blanquinosa al carpó. Les parts inferiors són d'un color castany intens, que es va difuminat fins a ocraci. El plomatge de tardor del mascle és més marró i apagat. En canvi, les parts superiors de la femella i dels joves són marrons amb llistes negres. No tenen blanc al carpó, però sí algunes taques negres a la gorja. Sedentari.

Merla

Turdus merula

25 cm. Mascle robust amb tot el plomatge de color negre. El bec i l'anell ovular són d'un groc taronja intens. La femella per sobre és marró fosc uniforme i per sota marró més pàl·lid. Té el mentalló blanquinós clapat i el bec marró. Jove rogenc i pigallat. El mascle immadur és de color negre marronós amb el bec negre. Els pocs mascles que són parcialment albins es poden distingir de la merla de pit blanc per la manca de la taca alar pàl·lida i per tenir la veu diferent. Sedentari.

Tord

Turdus philomelos

23 cm. Té el dors i les parts superiors marrons, i el pit i els flancs pigallats de color ocraci groguenc. Sota les ales és de color ocraci. Hivernant.

Puput

Upupa epops

28 cm. Els dos sexes tenen el plomatge d'un color marró taronja pàl·lid, i les ales i la cua són barrades de color blanc i negre. Sobre el cap hi té unes quantes plomes llargues, erèctils i negres de la punta (generalment estan baixades). El bec és llarg i corbat. Migratori.

Blauet

Alcedo atthis

16 cm. De color blau iridescent i verd maragda lluent. Gorja i taca al coll blanques, galtes i part de sota castanya i bec llarg en forma de daga. Cap gros, cos rabassut, ales i cua curtes i peus curts de color vermell. Sedentari.

Dedicatòries

Aquest treball està dedicat a totes les persones que m'han ajudat a fer-lo, directament o indirectament, i a tothom que estimi la natura i la respecti.

Agraïments

- A en Vicenç, el meu pare, per tenir la paciència d'acompanyar-me a fer les observacions.
- A l'Oriol i en Grabiell, els monitors del curset d'iniciació d'anellament, que em van permetre fer fotografies d'alguns dels ocells que són presents en aquest treball i que són molt difícils de fotografiar.
- A la Xon, la tutora, per orientar-me a l'hora de fer el treball.
- Als meus germans, en Joel i en Pau, per tenir la paciència de deixar-me l'ordinador durant tantes hores.
- A l'Àngels, la meua mare, per proposar-me fer aquest treball.
- A l'Àngelet perquè m'ha revelat totes les fotos i per deixar-me l'objectiu aquests últims dies ja que el meu s'ha espatllat.
- Als de la classe de Fonaments del Disseny, l'Enric P., la Mary H., en Jose S. i la Lúcia M., per aconsellar-me a l'hora de fer la portada del treball (recerca) original.

TÍTOLS PUBLICATS

- 1 - *El Mercat i la Fira* de Marta Albà i Espinet
- 2 - *El passeig Romeu* de Fina Solà i Llirinós
- 3 - *Breu història de la infermeria a Llagostera* de Rosa Masana i Ribas
- 4 - *El llarg acabament de l'església de Llagostera (Segles XVII-XVIII)* de Josep M.T. Grau i Roser Puig i Tàrrach
- 5 - *Jaume Roura i Prats. Radiografia d'un cacic* de Dolors Grau i Ferrando
- 6 - *Indústries sureres a Llagostera* de Fina Blanch i Rissech i Rosa Masana i Ribas
- 7 - *La Casa de les Vídues. Cent anys per tenir una biblioteca pública* de Joan Ventura i Brugulat
- 8 - *La Plaça Catalunya* de Marta Albà i Espinet i Enric Ramionet i Lloveras
- 9 - *Breu història de la sastreria a Llagostera* de Josep Vilallonga i Ribalta
- 10 - *Els noms dels carrers: dedicacions i origen* de Ramon Brugulat i Pagès
- 11 - *L'arqueologia a Llagostera* de J. Merino, L.E. Casellas, X. Rocas
- 12 - *Les fonts de Llagostera* de Magda Saurí i Masgrau
- 13 - *Antoni Varés. Un home i el seu temps* d'Albina Varés i de Batlle
- 14 - *Les sitges de Llagostera* de Josep Burch i Rius
- 15 - *Retaules barrocs* de Josep Maria Grau i Roser Puig
- 16 - *1831-1936. Cent anys de població a pagès* d'Olga Llobet i Guevara
- 17 - *Un notari i els seus papers durant la Guerra del Francès* de Marta Albà i Espinet i Ma. Àngels Adroer
- 18 - *Enric Marquès, el pintor* de Lluís Bassets i Sanchez
- 19 - *1241 Un Privilegi reial* de Montse Varas
- 20 - *L'Hospital* de Marta Albà i Espinet
- 21 - *La pràctica de l'Esport a Llagostera* de Francesc Cortés
- 22 - *Rafael Masó a Llagostera* de Borja Garcia i Vilallonga
- 23 - *El bosc de ribera. La vegetació dels rius i de les rieres de Llagostera* d'Anna Plasencia i Casadevall
- 24 - *"Chantecler". Una revista de principis del segle XX* de Marta Pascual i Llorens
- 25 - *Els ocells de Llagostera: el pla i el nucli urbà* d'Estel Cañigueral Batlloera

L'ARXIU MUNICIPAL

Plaça del Mercat, 5
17240 Llagostera
Tel. 972 80 54 36

Horari: de dilluns a divendres, de 10 a 14 h.

L'ARXIU MUNICIPAL